

Nederlandse samenleving

Nieuwe tekst van Titus Brandsma

en Joodse vluchtelingen uit Duitsland toe, 'om het antisemitisme in Nederland niet aan te wakkeren'. Op 17 november 1932 werden Nederlandse, Duitse en Belgische grenswachten gebroederlijk op het Drielandenpunt in Vaals. Foto: ANP

heid erkennen dat de kerk mede de voedingsbodem heeft bereid waarin het zaad van antisemitisme kon groeien", zal De Reuver zeggen. „In de erkenning van dit alles belijdt de kerk schuld. Vandaag in het bijzonder tegenover de joodse gemeenschap. Want antisemitisme is zonde tegen God en tegen mensen. Ook de Protestantse Kerk is deel van deze schuldige geschiedenis. Wij schoten tekort in spreken en in zwijgen, in

doen en in laten, in houding en in gedachten.”

Volgende week komen op een speciale zondag van verontmoediging en schuldbelijdenis de Christelijke Gereformeerde Kerken (CGK), de Gereformeerde Bond in de Protestantse Kerk in Nederland, de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt (GKv) en de Hersteld Hervormd Kerk (HHK) met een eigen belijdenis van schuld. In de kerkdiensten zal dan

een verklaring worden voorgelezen.

▶ De Nationale Kristallnachtherdenking is morgen om 16.00 uur op www.livestream-service.nl/kristallnachtherdenking2020

▶ Klaas de Jong spreekt maandag om 19.30 uur op de Kristall-nachtherdenking van Christenen voor Israël: www.christenenvoorisrael.nl/livestream

Schrijven in het spoor van geloof en hoop

De vereniging Schrijverscontact bestaat al vijftig jaar, dat wordt gevierd met een mooi jubileumboek: *Mens!* Voluit aards en herkenbaar, zo komt de mens hier naar voren, maar niet zonder de weerklank van Bijbelse verwachting.

Recensie

▲ Tjerk de Reus

Het is van oudsher een gereformeerd gezelschap, het nu jubilerende Schrijverscontact. Deze vereniging heeft zijn wortels in het verre verleden. In 1900 werd het Christelijk Letterkundig Verbond opgericht, dat een soort doorstart kreeg in 1970 met de oprichting van de vereniging Schrijverscontact. Een latere transformatie volgde in 2005 en toen veranderde ook de naam in het huidige Schrijverscontact.

Die duidelijk gereformeerde herkomst is geen verkeerde bron om uit te putten. Vanouds is het protestantisme een woord-cultuur, en dat kan schrijverschap alleen maar ten goede komen. Akkoord, deze conclusie is misschien iets te kort door de bocht, maar als je bladert en leest in het boek *Mens!*

raak je gemakkelijk onder de indruk van de ongedwongen en hoopvolle manier van dichten en vertellen: over leven en geloven, in al hun schakeringen. Dit jubileumboek geeft een meer dan ruimhartige indruk van deze bezigheid, met driehonderd bladzijden poëzie en verhalen, uit heden én verleden.

Het past wel bij dit boek om gewoon maar ergens te beginnen, bijvoorbeeld bij het gedicht 'Nu' van Hans Werkman. Het gaat hier over een zomerdag, zo eentje als we allemaal wel kennen. Maar dan begint er een klok twaalf uur te slaan en doet zich een heel andere ervaring voor: 'De vlierstruik geurt. De vuurdoorn strekt / zijn witbestoven nekken en blijft stil / boven zijn schaduw staan.' Wat Werkman hier en in de volgende strofen schetst, is een soort ervaring van eeuwigheid: een moment waarop het voorbijglijden van de tijd even stopt. Hij noemt het 'een ogenblik / een eeuwigheid gestolde tijd'.

Als je terugbladert, ontdek je dat Werkmans gedicht in de afdeling 'Eden' staat, met gedichten en verhalen over 'schepping en natuur'. Ria Borkent beschrijft hier een bruin besmeurde pelikaan, wat duidelijk maakt hoe de mens de schepping verontreinigt ('Schone duiker, ik geef je terug aan zee. / Neem alsjeblieft mijn excuses mee.'). Anton Ent schrijft over de verborgenheid van Gods aanwezigheid: 'Verborgen achter uw naam komt u / in de taal van een kind voor de dag'. En: 'Dit loflied kan iedereen horen / en zelfs ongehoord bent u aanwezig.' Maar er is ook de ervaring van dood, ziekte en uitzichtloosheid, waarvan Bert van Weenen iets ter sprake brengt in zijn pessimistische verhaalfragment 'Acquoyse dagen'.

Gereformeerd verleden

Een waaier aan menselijke ervaring tref je hier dus aan, en die ervaringen worden veelal gerelateerd, voorzichtig of rechtstreeks, aan het geloof. De ene auteur is wat meer weifelend of terughoudend dan de ander, maar globaal wordt duidelijk dat Schrijverscontact mensen samenbrengt die linksom of rechtsom in het spoor van geloof en hoop willen schrijven.

René van Loenen, voorzitter van Schrijverscontact, legt in zijn voorwoord uit dat de vereniging wil lijken op 'de schare „ongeregeld”, volgelingen van Christus, die zich zo'n 2000 jaar geleden door zijn

• Mystieke tekst uit 1932 nog nooit gepubliceerd

Amsterdam | Volgende maand verschijnt een nooit eerder gepubliceerde tekst van de zalige Titus Brandsma over Maria. Het betreft een mystieke tekst uit 1932 over Maria en haar relatie tot de drie goddelijke personen, aldus Uitgeverij Sijbbolet, die de tekst in boekvorm uitgeeft. 'De vraag naar Maria is voor Titus Brandsma een filosofische vraag, zij het met een sterk theologische dimensie.'

Volgens de uitgeverij vormt de tekst 'de finale waarin de verschillende gedachtenlijnen van Titus Brandsma over Maria samenkomen'. Maria was voor Brandsma 'bij uitstek de

mens die de innerlijke godsrelatie van ieder mens representeert', aldus de aankondigende tekst. De uitgave *Maria. Een trinitaire theologie* telt tachtig pagina's en gaat 12,99 euro kosten.

Kloosternaam Titus

Anno Sjoerd Brandsma (1881-1942) werd in 1881 geboren in Oegeklooster bij Bolsward. Na zijn intrede in de Orde der Karmelieten nam hij de kloosternaam Titus aan. Hij was hoogleraar filosofie aan de toenmalige Katholieke Universiteit Nijmegen, met als specialisme de geschiedenis van de Nederlandse mystiek.

Brandsma, bekend geworden om zijn verzet tegen het nazisme, kwam om het leven in het concentratiekamp Dachau. In 1985 werd hij zalig verklaard.

Kort nieuws

Bakkeveen

Orgel in Sint-Petersburg in gebruik

Sint-Petersburg | Het uit Bakkeveen afkomstige orgel dat geplaatst werd in de Nederlandse Kerk in het Russische Sint-Petersburg is dinsdag voor het eerst bespeeld. Daniel Zaretsky, hoofddocent orgel aan het befaamde Rimsky Korsakov Conservatorium, bespeelde tijdens een concert het orgel dat tot 2012 dienst deed in de Nederlandse Hervormde Kerk te Bakkeveen.

Vaticaanstad

Bestuursorgaan onder toezicht

Rome | Paus Franciscus heeft het Staatssecretariaat van de Heilige Stoel onder toezicht geplaatst. Het Staatssecretariaat is het belangrijkste bestuursorgaan binnen de Romeinse Curie. Mogelijk heeft het besluit te maken met een recent financieel schandaal, waarbij geld van de kerk werd geïnvesteerd in kostbaar vastgoed in Londen.

De gereformeerde geloofstraditie geeft mensen van vandaag iets in handen

verhalen voelden aangesproken, getroost, uitgedaagd, wakker geschud.' De identiteit van Schrijverscontact wordt op deze manier ontspannen en losjes geformuleerd. Dat staat een soms duidelijke weerklank met het gereformeerde verleden niet in de weg. Het is interessant om te zien dat die geloofstraditie mensen van vandaag iets in handen geeft.

Een voorbeeld daarvan is te vinden in het gedicht 'Het IJ oversteekend' van Julien Holtrigter. De ik-verteller in het gedicht lijkt op eens een stem te horen: 'Ik ben / de verteller en jij, / jij bent mijn personage, een van de vele.' Een mooie metafoer, die uitwijst dat de mens is opgenomen in Gods betrokkenheid bij de wereld en de geschiedenis. Wie een vleugje gereformeerd besef heeft, denkt nu onwillekeurig aan de 'voorzienigheid Gods', de leiding van hogerhand over ons leven. Het gewicht daarvan wordt hier gevoeld, als een heilzaam mysterie, maar de stem voegt er ook iets aan toe: 'Maar laat je niet imponeren, ga toch vooral / met mijn plot op de

loop.' En verderop in het gedicht: 'Ik schreef je, zei hij tenslotte, / nu ben ik benieuwd je te lezen.' Hier zien we geen autonome mens voor de dag komen, maar wel een aanwezig om in vrijheid en creativiteit het eigen pad te gaan, met het mysterie van Gods nabijheid in de rug.

Ook in praktische zin wil Schrijverscontact het verleden niet van zich afschudden. Veel van de bijdragen zijn van leden die niet meer in leven zijn. Zo lezen we hier gedichten van Jaap Zijlstra, de unieke dominee-dichter die in een van zijn laatste gedichten schreef: 'na mijn duisternis Uw licht, / na mijn zwijgen Uw gedicht.' Ook is het vers 'Worden als een kind' van Okke Jager hier opgenomen. Friese accenten zijn er ook, onder meer dankzij de aanwezigheid van oud-voorzitter van Schrijverscontact Klaas de Jong Ozn. In zijn gedicht 'Wijde Ee' zeilt hij alsof het zijn levensreis is: 'pas heb ik rust wanneer / ik zo op koers lig / dat de wind zijn gang kan gaan / de haven lang nog ver mag zijn.'

▶ *Mens!* Een dwarsdoorsnede van 50 jaar christelijk geïnspireerde gedichten en verhalen. Irene Postma, Els Florijn, René van Loenen, e.a. (red.). Uitgeverij Anderszins. 25,00 euro

